

2011: Năm của qu n ch ng

Tác Giả: Nguy n H ng Quốc

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

N u đ c đ m đầu tiên của năm 2011 là tính chất cách mạng thì đ c đ m k  tiếp c n đ c nh n m nh: tính ch t qu n ch ng.

C  th  g i năm 2011 là năm của qu n ch ng.

Hình: Reuters

Không ph i đ n năm 2011 vai trò của qu n ch ng m i n i b t và m i đ c ghi nh n. Không. Ngay từ đ u th  k  20, v i cuộc cách mạng g i là vô s n do các đ ng c ng s n lãnh đạo, người ta đã h t l i đ  cao qu n ch ng. Đ  cao trên lý thuyết và c  trên th c ti n. Trên th c ti n, ở đâu cũng có hình ảnh công nh n và nông dân. Trên lý lịch,   m c thành ph n xuất thân, n u c  đ c những ch  nh  “công nh n” hay “nông dân”, n u là “b n nông” hay “c  nông” n a, thì coi nh  c  đ c m t đ m son hoàn h o c  th  d  d ng đ c th ng ti n trong x  h i. Nghe n i   Việt B c t  cu i thập niên 1940 và   mi n B c t  giữa thập niên 1950, nhi u trí th c r t h n hoan l y v  hay ch ng là b n nông hay c  nông, b t ch p nhan s c, h c th c hay tính cách, đ  đ c chia s  ch t lý lịch t t. Trên lý thuyết, người ta l i c ng đ  cao qu n ch ng. Người ta xem qu n ch ng là ch  th  c a l ch s , là đ ng l c c a m i s  ti n b , k  c  những ti n b  trong khoa học k  thuật. Người ta khuy n trí th c ph i h c h i qu n ch ng. C i g i là “đ  th c t ” th c ch t là m t n  l c h c t p qu n ch ng. Học cách s ng. Cách làm việc. Cách suy nghĩ. Cách c m x c. Quá trình học t p ấy cũng là m t qu  trình t  c i t o m nh, t  l t x c m nh. Đ  thành qu n ch ng.

Tuy nhiên, dù r t m c đ  cao qu n ch ng, t t c  các phong trào c ng s n,  t nh t ở giai đ n đ u, giai đ n v n đ ng cách mạng đ  giành và sau đ , thành l p chính quyền, đ u n m h t trong tay thành phần trí th c ti u t  s n. C  nh n vào gi i lãnh đạo   Liên Xô, Trung Quốc và Việt Nam thì th y. Ri ng   Việt Nam, gi i lãnh đạo t  Hồ Chí Minh đ n L  Du n, Tr ng Chinh, Ph m Văn Đ ng, V  Nguyên Gi p... đ u là thành phần trí th c. Hiện nay, dù trên danh nghĩa, đ ng Công s n v n gi  ng cao chi u b i công nh n và nông dân, nh ng gi i lãnh đạo v n là t ng l p quan li u, v a gi u c  v a mu n làm đ i trí th c với đ  th  b ng c p, dù là b ng gi ,

2011: Năm của quần chúng

Tác Giả: Nguyễn Hồng Quốc

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

bình đẳng (mua và các cơ sở chuyên sản xuất bình đẳng) và bình đẳng hoàn toàn không có chỗ tì vết (tức các lớp chuyên tu hay tì vết).

Cho nên, cái gì là tính quần chúng trong các cuộc cách mạng vô sản chính là mặt chiêu bài, mặt chỉ huy chính trị hàng đầu là sự thực.

Trong các cuộc cách mạng năm 2011 thì quần chúng đóng mặt vai trò quan trọng thực sự.

Không ai xúi giục họ. Không ai lãnh đạo họ. Không ai vạch chỉ huy, chỉ định thu hút họ. Tất cả đều do quần chúng, chính họ, như đám đông hoàn toàn vô danh.

Các cuộc cách mạng ở Trung Đông và Bắc Phi có lẽ là những cuộc cách mạng duy nhất thành công mà không hề gặp liên quân và bất cứ mặt đối kháng hay mặt lãnh thổ nào. Xin lưu ý: chúng ta không bàn đến thời "hậu-cách mạng", khi các tên đầu còi đã trở thành hoặc bị chôn. Chúng ta chỉ bàn đến giai đoạn cách mạng thực sự, tức từ lúc cuộc tranh đấu bắt đầu cho đến lúc bước quyên sinh: ở giai đoạn này, ở Tunisia lẫn Ai Cập, đều không hề có bóng dáng mặt đối kháng nào. Mặt đối kháng chính trị muộn rồi rồi ra chia phần đều cho quần chúng gặt đi. Hàng ngàn, mặt phản vì không muộn chính quyên tìm cách trốn áp, phản kháng, cũng biết không nên trêu chọc quần chúng, nên các đối kháng yếu ớt hoặc đối kháng cầm chừng và khá kín đáo. Tuy nhiên, có điều chắc chắn là họ không có như những gì đến các phong trào nổi dậy của quần chúng.

Không có đối kháng. Và cũng không có lãnh đạo. Ngay cả lãnh đạo nổi lên phong trào cũng không có. Mọi người xung quanh mặt cách thức phát và hoạt động của họ đều có điều họ đang chia sẻ qua các mạng xã hội, từ facebook đến twitter hay tin nhắn trên điện thoại di động. Đó chính là liên minh của các cuộc mạng xã hội và đây là tính chất phi tâm. Mọi người mặt ý, cùng, người ta đang thu hút và nhau mặt đi tìm nào đó; và chính là cái đi tìm đang thu hút họ, người ta bắt tay vào hành động. Rồi như một nhàn, dù không có ai là thủ lĩnh.

Không có lãnh đạo. Và cũng không có lý thuyết gia. Trong khi thông thường, cuộc cách mạng nào cũng đi liền với mặt lý thuyết cách mạng; và đến sau các lý thuyết dĩ nhiên là có những con người đi kèm khen là uyên bác, có khả năng tư duy sâu và nhạy bén phi thường. Cuộc cách mạng Pháp từ thế kỷ 18 gặp liên quân và bao nhiêu nhà tư tưởng cho đến bây giờ vẫn còn vang vọng. Cuộc cách mạng vô sản trong nhà đầu thế kỷ 20 cũng đưa mặt lý thuyết gia, từ Lênin đến Mao Trạch Đông. Ngay trong cuộc cách mạng dân chủ làm tan rã chế độ cộng sản ở Đông Âu cũng gặp liên quân và mặt tên tuổi có tầm lý thuyết lớn: Vaclav Havel, người đã tư duy sâu sắc những lý tưởng của cách mạng và trở thành người cầm đầu hàng đầu cho dân chúng các nước và thoát khỏi chế độ cộng sản.

2011: Năm của chúng ta

Tác Giả: Nguyễn Hoàng Quốc

Thứ Năm, 29 Tháng 12 Năm 2011 14:44

Còn cuộc cách mạng của các nước ở Räp năm 2011? Không có ai cả. Tä phong trào, không nổi lên một lý thuyết gia nào. Tất cả các nhà tư tưởng lớn cũng như các nhà văn, nhà thơ lớn, nhà ngängäi có khả năng làm phát ngôn viên của phong trào đều im lặng. Cho đến nay, hầu hết những người lên tiếng về các cuộc cách mạng này đều là giới thanh niên, sinh viên và các blogger.

Täi sao?

Có nhiều nguyên nhân. Nguyên nhân đầu tiên là các diễn biến của cuộc cách mạng xảy ra quá bất ngờ và quá nhanh chóng, vượt ra ngoài dự đoán của mọi trí thức, kể cả trí thức lớn. Bởi vậy, chúng ta chỉ cần hàng mấy trăm ngàn người đi xuống đường và chỉ cần bỏ quyän chủ thua, họ sẽ ngừng, ngừng ngang và hoang mang失措. Trong lúc họ loay hoay nghĩ ngợi thì lịch sử của họ và tất cả những cái dài, hết cái này đến cái khác. Một nguyên nhân khác là các cuộc cách mạng lớn này nằm ngoài những khung diễn diễn cũ. Trước đây, với bất cứ biến cố chính trị nào, người ta cũng có thói quen nhìn ra bên ngoài: không xuất phát từ Mä thì cũng từ Liên Xô, không gần liên với chủ nghĩa tư bản thì cũng thoát thai từ chủ nghĩa xã hội. Bây giờ cái khung diễn diễn cũ này đã hết rồi. Những cái mà ai tìm ra một khung lý thuyết nào mà đi giới thích một kiểu cách mạng hoàn toàn mới như những gì đã diễn ra từ đầu năm 2011 cho đến nay.

Không gần liên với đường lối, không có lãnh đạo, không có lý thuyết và lý thuyết gia: Đó là những đặc điểm nổi bật nhất của các cuộc cách mạng xảy ra trong năm 2011. Một sự ngängäi gọi đó là cuộc cách mạng đầu tiên của kỷ nguyên hậu-ý thức hệ (post-ideological era) và cũng là cuộc cách mạng đầu tiên của thời đại internet. Trung tâm của cuộc "cách mạng đầu tiên" này chính là chúng ta.

Không phải ngẫu nhiên mà báo Time ä Mä đã chọn nhân vật tiêu biểu nhất cho năm 2011 là người biểu tình (protester).

Báo Time dùng số ít cho cả hai: Person of the Year: The Protester. Những thứ ra, người mà họ vinh danh là những người biểu tình và phải nói chung. Chúng ta không phải cá nhân nào cả. Nói cách khác, đó chính là chúng ta, những người dám nói thẳng, dám bày tỏ niềm tin và thái độ của mình, và không cúi đầu trước bất kỳ ai. Chính những con người vô danh và dũng cảm này đã khiến chúng ta bắt đầu nhìn thấy những gì đang diễn ra, và cùng nhau, những tên đầu tài đã chấp nhận thua cuộc.

Bởi vậy, không có gì quá đáng nếu chúng ta gọi 2011 là năm của chúng ta.